

INTERVIU/Daniel Dăianu: Economia ar putea crește cu 3% - 4,5% în 2021; ținta de deficit este foarte ambițioasă

București, 1 feb /Agerpres/ - Economia României ar putea înregistra anul acesta o creștere între 3% și 4,5%, iar scenariul cel mai optimist va fi cu atât mai realizabil cu cât rata de vaccinare va fi mai mare, a declarat președintele Consiliului Fiscal, Daniel Dăianu, într-un interviu acordat Agenției Naționale de Presă AGERPRES.

Președintele Consiliului Fiscal susține că ținta de deficit bugetar de 7% fixată de Guvern pentru anul acesta este una foarte ambițioasă, în condițiile în care în 2020 s-a încheiat cu un deficit de 9,79% din PIB pe cash, iar o reducere de 3% a deficitului într-un singur an este foarte greu de realizat, "mai ales că epidemia încă bântuie".

Daniel Dăianu afirmă că nu sunt dezirabile creșteri de impozite când economia este încă fragilă, dar își menține afirmația personală că România ar fi avut nevoie de o taxă de solidaritate, fie și temporară, care să ajute efortul de luptă contra epidemiei și de sprijin pentru economie, pentru menținerea de locuri de muncă.

În ceea ce privește posibilitatea ca Banca Centrală să mai opereze scăderi ale dobânzii de politică monetară, Dăianu consideră că "nu este exclus", dar menționează că este condiție sine qua non ca procesul de consolidare fiscală/bugetară să fie vizibil în acest an, cu măsuri clare ce privesc deficitul structural.

AGERPRES: Cum credeți că va evolua economia României în acest an?

Daniel Dăianu: Dacă anul trecut declinul economiei era inevitabil din cauza pandemiei și a lockdown-ului din trimestrul doi, anul acesta vom avea o redresare, dar încă sub incertitudini mari. Chiar dacă revenirea economică este împiedicată de persistența epidemiei, sunt sectoare economice ce vor merge mai bine. Mai cu seamă dacă vaccinarea populației va lua avânt. Vaccinurile, ca armă împotriva virusului, vor schimba progresiv o stare de spirit. Este esențial însă ca oamenii să respecte în continuare reguli de protecție. Mersul pandemiei condiționează mersul economiei peste tot în lume. Nu mă hazardez să lansez o cifră de creștere economică pentru 2021, ci prefer o plajă, ce ar merge de la 3% la 4,5%.

Incertitudini nu au cum să nu afecteze prognozele. Cu cât rata de vaccinare va fi mai mare, cu atât mai realizabil este scenariul cel mai optimist. Vor fi însă diferențe importante între sectoarele economice; unele vor fi încă mult suferinde.

Dinamica economiei noastre depinde mult de ce se întâmplă în Uniunea Europeană, de ritmul redresării mai ales în economiile mari, depinde totodată de comerțul internațional. Și nu în ultimul rând de ce fac guverne și bănci centrale în statele cele mai puternice - de ce fac administrația americană, guvernele din Germania și Franța, din alte state din UE, de măsurile Fed și ale BCE.

Războiul cu pandemia nu este terminat și guverne, bănci centrale, își dau seama că sprijinul pentru economii și cetățeni trebuie să continue, chiar dacă implică îndatorare în plus și posibile dificultăți în viitor. Acum, prioritatea zero este câștigarea războiului cu pandemia.

AGERPRES: Guvernul țintește un deficit bugetar de 7% din PIB în acest an.

Este un obiectiv care poate fi atins?

Daniel Dăianu: Este o țintă foarte ambițioasă. Anul 2020 s-a terminat cu un deficit de 9,79% din PIB pe cash (plăți și încasări efective), cvasiidentific cu prognoza ultimă a Consiliului Fiscal. Este un deficit apropiat de cele ale altor economii din regiune și exprimă impactul pandemiei și al crizei economice. Dar acest deficit are o componentă structurală foarte mare. Sa nu uitam deficitul cu care am terminat în 2019, de 4,6% din PIB. A fost, am mai spus-o, un handicap pentru Guvern, ce a limitat posibilități de intervenție în lupta contra pandemiei și pentru a sprijini economia intrată în criză adâncă. Să reduci cu aproape 3% din PIB deficitul într-un singur an este foarte greu, mai ales că epidemia încă bântuie.

Cheltuieli pentru sănătatea publică nu pot fi reduse. Dimpotrivă, dacă avem în vedere hibe majore în sistemul nostru de sănătate și chiar dacă vom beneficia de resurse europene.

Efortul de reducere a deficitului explică de ce se recurge la înghețare de salarii în sectorul bugetar, după ani în care acestea au crescut mult. Se mizează aici pe un câștig de circa 1,5% din PIB pentru diminuarea deficitului. Pensile nu au cum să mai crească cum s-a întâmplat în anii trecuți. Se poate colecta mai bine, venituri fiscale.

Dar nu este clar cu cât în 2021, iar un buget nu se poate construi pe venituri foarte incerte. Deși cineva ar putea afirma că în viața reală nimic nu este sigur 100%. Dar evaluările trebuie să fie prudente. Aici este o zonă de slăbiciune, ce nu avantajează construcția bugetară.

Apropo de venituri bugetare, trebuie ca regimul fiscal să elimine cât mai mult din "portite", înlesniri ce sunt, în fapt, inechități; astfel ar crește veniturile fiscale în mod cert. Ar face parte din lărgirea bazei de impozitare. Nu îmi este clar cât s-a progresat cu digitalizarea ANAF, pentru a obține o privire mai bună, în timp real, a veniturilor fiscale posibile. Combaterea evaziunii fiscale, a optimizărilor fiscale neloiale este obligatorie. Vedem cât de multe escrocherii, cazuri de evaziune fiscală, ies la iveală.

AGERPRES: În această perioadă au loc analize pe marginea bugetului pentru 2021. Care ar fi recomandările dumneavoastră pentru cei care lucrează la elaborarea acestuia?

Daniel Dăianu: Dumneavoastră le numiți recomandări. Eu nu așa calific ce spun întrucât domnul ministru Alexandru Nazare și colaboratorii săi cunosc problematica bugetului public din România. Dar nu este de prisos să reiau câteva aspecte, așa cum le vad eu. Trebuie să fie respectate prioritățile de prim rang: lupta contra Covid-19 și sprijinirea economiei în porțiunile cele mai sensibile. Investițiile se cuvine să fie ierarhizate, în funcție de urgențe și de efecte de antrenare în economie ca și de surse de finanțare. Unde proiecte pot fi finanțate cu resurse europene foarte bine, pentru a elibera resurse proprii pentru alte utilizări, pentru a diminua deficitul. Cu cât vom absorbi mai multe resurse europene cu atât va fi mai ușoară corecția deficitului bugetar. Corecția are un efect contracționist asupra activității economice, în pofida faptului ca un deficit mai mic poate da încredere investitorilor, finanțatorilor. Absorbție mai intensă de fonduri europene ar susține mai bine producția internă și ar contrabalansa parțial efectul contracționist

Nu mai vorbesc de susținerea unor reforme necesare, modernizarea și transformarea economiei.

Distincția între cheltuieli permanente și cheltuieli temporare (generate de lupta cu epidemia și criza economică) este esențială. Fiindcă, dacă, ar fi necesare în executia bugetara cheltuieli suplimentare legate de epidemie și criza economica de, să zicem, 0,2% din PIB, nu înseamnă că depășirea țintei de deficit bugetar cu această cifră ar fi o dramă. Acest 0,2% în 2021 nu ar mai fi în 2022 nefiind o cheltuială permanentă. Repet, sunt de eliminat cât mai multe portite și înlesniri fiscale; regimul fiscal trebuie să fie echitabil. Aici se poate miza pe venituri suplimentare. Însă trebuie curaj, fiindcă cei care ar fi afectați vor "sări în sus", vor face gălăgie. Bani obținuți din eventuala plasare la bursă a unor pachete minoritare (de acțiuni) din companii de stat nu trebuie să fie folosiți pentru umplerea bugetului public. Ar fi o greșeală mare și nu ar reduce deficitul structural. Acei bani, dacă ar exista, să intre într-un fond de investiții al statului, sau în capitalizarea băncii de dezvoltare de care România are nevoie.

Listarea la Bursă să nu fie un scop în sine, ci să ajute o guvernare corporativă mai bună. Sprijinirea firmelor poate să fie mai țintită. La nivel local, autoritățile pot avea în vedere taxe care să suplimenteze veniturile lor. Se poate proceda la restructurarea unor administrații crescute în mod nejustificat.

AGERPRES: Ați propus o taxă de solidaritate. Nu ar fi adus venituri suplimentare la buget?

Daniel Dăianu: Când economia este încă fragilă, chiar suferindă, nu sunt dezirabile creșteri de impozite. Dar îmi mențin afirmația personală că am fi avut nevoie de o taxă de solidaritate, fie și temporară, care să ajute efortul de luptă contra epidemiei și de sprijin pentru economie, pentru menținerea de locuri de muncă. O asemenea taxă nu ar fi influențat negativ consumul agregat/cererea totală date fiind înclinații diferite de consum în funcție de mărimea veniturilor. Taxa ar fi ajutat bugetul public. Sunt propuneri de eliminare a pensiilor speciale, sau de supraimpozitare, de impozite și taxe zero pe salariul minim, măsura puțin spus inaplicabilă în condițiile bugetului de acum. De ce să nu se considere ideea unei taxe de solidaritate, care s-ar aplica de la un anumit nivel al veniturilor tuturor cetățenilor; să ne înțelegem, este vorba de venituri personale, nu de impozite crescute pe mediul de afaceri.

Banii europeni pe care România îi atrage sunt, în fapt, o redistribuire de la statele mai bogate din UE către statele mai slabe economic. De ce această logică nu o dorim aplicată și în România, măcar în vremuri atât de dificile? Iar argumentul că ar însemna impozitare progresivă este straniu în condițiile date. Nu mai avem în fapt cota unică, iar în vremuri de război a avea dezbateri ideologice este neavenit. După o logică fundamentalistă nu ar trebuie să fie ajutate, de către stat, firme private fie criza cât de rea.

Este necesar să fim lucizi, mai cu picioarele pe pământ. Unii critică BCE și Fed că practică măsuri neconvenționale uitând că de ce fac aceste bănci centrale mari depinde sistemul financiar și la noi. Dacă BCE nu ar fi acționat cu măsuri neconvenționale după 2011 sistemul bancar ar fi fost în mare dificultate în România deoarece zona euro ar fi fost aproape de colaps. Fed-ul a fost nevoit în martie acest an să intervină masiv pe piețele financiare cu achiziții inclusiv de active junk pentru a preveni un îngheț generalizat. Putem în România să gândim în termeni de inflexibilitate conceptuală, dar politicile din SUA și Europa răspund la condiții structurale, neobișnuite, nu sunt aiureli. Și la noi se modifică condiții structurale.

AGERPRES: Cum ar trebui să arate consolidarea fiscală în România?

Daniel Dăianu: Graduală, în mod neîndoielnic. Consiliul Fiscal a susținut această abordare. Scrisoarea publică semnată de academicianul Aurel Iancu, de mine, Ella Kallai, Valentin Lazea și Laurian Lungu a pledat pentru consolidare graduală și creștere de venituri fiscale, alături de restrângere și restructurare de cheltuieli. Au spus-o și alți economiști.

Este rațional să se întindă corecția deficitului pe câțiva ani, pentru a nu reintroduce, noi, economia în recesiune. I.

Intervalul 2021-2024 este un ghid temporal de acțiune. Să țintim un deficit de sub 3% în 2024, care ar permite să stabilizăm datoria publică în jur de 60% din PIB la finele unui asemenea orizont. Care să fie combinația ajustării bugetului pe partea de cheltuieli și pe partea de venituri este de văzut. Cu cât vom reuși să colectăm mai bine, să mărim baza de impozitare, să facem ce au reușit Bulgaria și Polonia în anii trecuți, cu atât mai bine.

Cred că se poate ajunge la un nivel al veniturilor fiscale de aproape 30% din PIB în 3-4 ani, care să ajute mult consolidarea bugetară. Cu resurse europene și alte venituri proprii, veniturile totale ale bugetului public, fără îndatorare, ar putea fi 35-36% din PIB anual, care ar însemna bunuri publice în plus de care România are atâta nevoie:

educație, sănătate publică, infrastructură, finanțarea unor măsuri de politică industrială, cheltuieli impuse de schimbarea de climă.

AGERPRES: Banca Națională a României a redus dobânda de politică monetară la 1,25%. Am mai putea vedea anul acesta alte reduceri?

Daniel Dăianu: Nu este exclus. Dar este condiție sine qua non ca procesul de consolidare fiscală/bugetară să fie vizibil în acest an, cu măsuri clare ce privesc deficitul structural, care să liniștească piețele, acasă și afară. Așteptările contează mult pentru piețe și BNR ar avea mai mult confort în politica monetară, în a urmări ținte pentru condițiile pe piața monetară. Acest confort înseamnă ca dezideratul de sprijinire a economiei înțeles prin costul creditului, să fie conciliat cu cerințe de stabilitate financiară, cu stabilitatea leului.

Când BNR a redus rata de politică la 1,25% era o altă situație față de finele lui 2020: formarea unui guvern de coaliție cu susținere politică solidă, eliminarea efectului destabilizator pentru finanțele publice reprezentat de 40% creștere punct de pensie, anunțarea deficitului țintit pentru 2021 de 7%, atitudinea agențiilor de rating, percepția în piețe, nivelul rezervelor valutare, etc.

Când spun stabilitatea leului nu am în vedere imobilism, ci o evoluție care dă încredere cetățenilor și firmelor că moneda națională nu va intra într-o vrie, care să determine o fugă de leu. Dobânzi foarte mici pe piețele monetare interne pot pune mare presiune pe piața valutară.

Cei care ne finanțează, care fac plasamente financiare în România se uită la diferențiale de rate pe piețele monetare, la modul în care se are în vedere corectarea unor dezechilibre majore. Pandemia nu a orbit piețele, chiar dacă ele sunt adesea mioape. Cei care cu nonșalanță pledează pentru scăderi masive și bruște de rate de politică monetară, pentru dobânzi cât mai mici pe piața monetară internă, uită că Leul românesc nu este ca dolarul SUA, ca euro. BNR nu emite monedă de rezervă. Se uită totodată că avem încă deficite externe mai mari decât în alte state din regiune, că finanțarea balanței externe depinde încă în mod considerabil de intrări de capital generatoare de datorie publică și de remitențe (miliarde de euro trimise de cetățeni români care lucrează, trăiesc în străinătate). Este drept că există o concurența valutară în lume, dar, una este să fii bancă care emiți monedă de rezervă și altceva o bancă centrală într-o economie emergentă, cu slăbiciuni mari încă.

AGERPRES: Aminteați de dezechilibre externe și interne. Există o legătura între ele?

Daniel Dăianu: Da. În 2019 au fost un deficit de cont curent de circa 4,6% și deficit bugetar foarte apropiat; este situația clasică de deficite gemene. În 2020, deficitul bugetar este mult, probabil cu circa 4% din PIB peste deficitul de cont curent. Deci sursa principală a dezechilibrului extern, de cont curent este evident dezechilibrul bugetar. Cei care ne dau ca exemplu Polonia să se uite la situația macro de acolo în anii din urmă; Polonia are și o economie considerabil mai robustă. Iar a gândi că putem asigura prin resurse europene finanțarea deficitelor balanței de plăți nu este în regulă.

Banii europeni ne ajută, dar nu rezolvă problemele mari de dezechilibru.

Dacă ajustarea bugetară începe și este pe drum bun, BNR poate avea în vedere noi măsuri de politică monetară prin ratele sale principale, prin controlul lichidității. BNR poate ajuta finanțarea bugetului și prin operațiuni pe piața secundară; a făcut-o și în 2020. Are sens și o linie de finanțare pentru instituții ce garantează credite pentru IMM-uri.

AGERPRES: Este posibil să vedem o reaprindere a inflației în România?

Daniel Dăianu: Inflația poate urca, după cum poate să și scadă. Dar niveluri mari de inflație ar putea exista numai dacă am scăpa hățurile din mână, ce ar provoca și o criză a leului. De aceea, este necesar să reducem dezechilibre, să avem rate de politică monetară, condiții monetare, care să nu inducă oamenii și firmele să fugă de leu.

Moneda națională este un bun public și mai este cale până la adoptarea euro, oricum către finele acestui deceniu. Nu văd cum BNR și un guvern responsabil ar lăsa situația să scape de sub control. La nevoie se poate recurge și la măsuri indezirabile - precum creșteri de taxe și impozite.

Cum se zice prin alte locuri, nu putem să mâncăm prăjitura și să o găsim întreagă în frigider. Ca să evităm măsuri drastice, dureroase, să fim cât mai prudenți acum, în acest an.

AGERPRES: Se vorbește despre șansa unică a României de a accesa 80 de miliarde de euro din fonduri UE. Cât am putea accesa în mod realist din acești bani și pentru ce?

Daniel Dăianu: Nu numai România are o asemenea șansă, ci și alte economii emergente din UE. Pentru România situația este însă mai acută întrucât, deși avem o economie cu zone de performanță nu neglijabile, avem multe probleme caracteristice subdezvoltării. Și trebuie să încercăm să surmontăm decalaje cât putem în următorii ani fiindcă nu cred că va mai exista o asemenea generozitate colectivă în următorul cadru financiar multianual - în afară de cazul când vom avea o integrare fiscală amplă, iar Fondul de redresare s-ar permanentiza. Bani europeni ne pot ajuta să întreprindem reforme necesare și, să nu subestimăm, să realizăm mai ușor corecția macroeconomică absolut necesară. Ne-ar ajuta să ne apropiem de gradul de robustețe economică pentru a intra în ERM2, mecanismul cursurilor de schimb, și apoi în zona euro. Nu avem cum să accesăm mai puțin decât în exercițiul financiar precedent. Pentru România s-a dublat volumul de resurse prin Planul european de redresare și reziliență (PRR), care se adaugă la Cadrul financiar multianual (MFF). Sunt nevoi acute ale României ce nu au cum să nu găsească finanțare pe aceste două filiere.

Este vital să trimitem până în aprilie la Bruxelles un Plan național cât mai realist, concret și care să respecte cerințe ale UE în privința înverzirii și digitalizării economiei. Nu este simplu de gândit și operaționalizat proiecte, dar trebuie să o facem. Există birocrație și la Comisie, cu circuite anevoioase de aprobare. Așa a fost dintotdeauna însă. În plus, acum, schimbarea climatică este o amenințare existențială și trebuie să ne adaptăm la această situație. Și la noi are loc deșertificarea solului, avem secetă mare în unii ani, alteori ne izbește câte un potop. Au și fost distruse păduri în mod criminal.

Schimbarea de climă ca amenințare existențială are implicații pentru bugete publice și private, va trebui să operăm modificări și în regimul fiscal pentru a stimula ecologizarea activității economice, pentru a penaliza emisii de carbon. De altfel, în UE se va aplica o taxă pe emisia de carbon. Cât de serioasă este problema schimbării de climă se vede și din faptul că BCE a înființat recent un compartiment dedicat acestei probleme. Comisia Europeană a anunțat climate change ca o prioritate. Administrația Biden gândește la fel.

AGERPRES: Accentuați mult schimbarea de climă ca amenințare.

Daniel Dăianu: Am ezitat să spun ceva, dar o voi face. Dacă în lume nu vom reuși să stopăm creșterea emisiilor de carbon, în fapt să le reducem, viitorul va fi negru. Până la întrebarea hamletiană "a fi sau a nu fi" omenirea, ne-am confruntat cu o luptă pentru supraviețuire, posibil sălbatică, pentru resurse de apă, pentru hrană; am trăi sub spectrul "civilizațiilor hidraulice", ca să folosesc noțiunea istoricului Karl Wittvogel, ce avea în minte societăți din vechime cu organizare despotică, pentru care accesul la apă definea puterea. Societățile noastre democratice ce au trecut printr-o succesiune de crize, sunt măcinate de fragmentare, confuzie, intoleranță, curente extremiste, de alunecare spre autoritarism în unele țări. Vedem ce s-a întâmplat în 6 ianuarie peste Ocean, ceea ce ne-a stupefiat.

Vedem deci că miza bugetului UE, a Fondului pentru redresare și reziliență, este mare de tot. Avem și de stopat demantelarea sistemului internațional multilateral. Fără reguli în relațiile internaționale, fără colaborare, ne va fi extrem de greu să combatem impactul schimbărilor climatice și alte pericole majore de securitate. Este de aceea esențială că SUA revine în Acordul de la Paris și în OMS. Chiar dacă interese naționale sunt obsesive pentru noi nu mai puțin importante sunt interese comune, ale Uniunii. Dar are sens să facem tot ce depinde de noi pentru a convinge Bruxelles și partenerii din UE că dezvoltarea României, a altor economii emergente, nu înseamnă numai digitalizare și tranziție la energii noi. Țări ca Suedia, Danemarca, Olanda, Finlanda etc trebuie să

înțeleagă implicațiile discrepanțelor economice și sociale din Uniune; este și în interesul lor ca în UE să nu existe pungi mari de sărăcie și excluziune socială, care alimentează extremismul de dreapta și stânga, care pot distruge Uniunea în final.

În România, coaliția are nevoie de mai multă coeziune pentru a trece țara prin pandemie și pentru a lua măsurile cele mai bune. Cum este nevoie de un numitor comun mai înalt la nivelul întregii clasei politice, pentru că vremurile rămân complicate, chiar dacă vom învinge pandemia. Lumea este parcă copleșită de evenimente disruptive, de rupturi, care nu ne vor da pace mult timp de acum înainte. Și trebuie să găsim resorturi și resurse în principal interne pentru a rezista, pentru a fi mai robuști ca persoane, comunități și societate. AGERPRES/(AS - autor: George Bănciulea, editor: )